

Vuorrasiidráđđi - Eldreráđet Møtebok 02/18

Ávjuvárgaiddnu 50, N-9730 Kárašjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Følgende medlemmer møtte:	Parti	Erstattes av:
Berit Ellen Nikkinen Varsi		
Ester Fjellheim		
Lars N. Bransfjell		
Ingolf Kvandahl	NSR	
Kristine Julie Eira	NSR	

Tid: 15.05.2018

Sted:

Saksliste:

Saksnr	Sakstittel	Saksordfører	Skyggesaksordfører
001/18	Referatsaker		
001/18	Fra fylkeseldrerådet i Troms til UiT: Rekruttering til helse og omsorgsyirket		
002/18	Høring om forslag til nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanninger		
003/18	Innlegg av eldre - og folkehelseminister Åse Michaelsen - Danse hele livet		
002/18	Innspill til sannhetskommisjonens mandat		
003/18	Forslag til etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk humant biologisk materiale - uttalelse		
004/18	Samisk helsetjeneste og spesialisthelsetjeneste		
005/18	Fastsette sted for neste møte		
006/18	Samiske boliger		
007/18	Saker og plan for perioden		

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerådet

VR - 001/18:

Referater:

Informasjon av leder Julie Eira: Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd (eldrerådslova) ble opphevet med lov (kunngjort) av 16.06.2017 Lov om endring i kommunelova m.m.

Troms fylkeseldrerådet: til UiT Norges arktiske universitet: Rekruttering til helse og omsorgsykker

Kunnskapsdepartementet: Høring om forslag til nasjonale retningslinjer helse – og sosialfagutdanninger

Helse- og omsorgsdepartementet: Innlegg av eldre- og omsorgsminister Åse Michaelsen – Danse hele livet

Helse- og omsorgsdepartementet: Bruk årene – leve livet

Helse- og omsorgsdepartementet: Leve hele livet – skal gi eldre en trygg og aktiv alderdom – pressemelding fra Helse- og omsorgsdepartementet

Regnskap for sametingets eldreråd 1. kvartal

Pasientombudsordning (muntlig referert)

Halvårig møte med Helsedirektoratet (muntlig ref)

Helse- og omsorgsdepartementet: Folkehelsemelding 2019 – pågående arbeid i Regjeringen

Sametinget: Kommende meldinger fra Sametinget (muntlig ref):

- Kulturmelding
- Samisk kunst / kultur
- Litteraturstrategier (er sak på juniplenium)

001/18 : FRA FYLKESELDRE RÅDET I TROMS TIL UIT: REKRUTTERING TIL HELSE OG OMSORGSYRKET

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerådet

VR - 001/18:

002/18 : HØRING OM FORSLAG TIL NASJONALE RETNINGSLINJER FOR HELSE- OG
SOSIALFAGUTDANNINGER

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerådet

VR - 002/18:

003/18 : INNLEGG AV ELDRE - OG FOLKEHELSEMINISTER ÅSE MICHAELSEN - DANSE HELE
LIVET

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerådet

VR - 003/18:

002/18 : INNSPILL TIL SANNHETSKOMMISSJONENS MANDAT

Møtesekretærer:
Acos.Møte.Domain.Model.Møter.Møte

15.05.2018 Vuorasiidráđđi - Eldrerádet

VR - 002/18:

Vedtak:

Sametingets eldreråd foreslår:

Det vises til eldrerådets skriv om det som ble uttrykt om Sannhetskommisjonens arbeid i møte med sametingsrådet Henrik Olsen i Tromsø den 22.2.18.

Eldrerådet anser at følgende personer kunne være aktuelle kandidater til sannhetskommisjonen.

Carsten Smith, Kirsti Strøm-Bull, Ande Somby, Ole Henrik Magga og Vigdis Stordahl.

Vi anser at det bør være juridisk kompetanse med samisk og norsk autoritet.

Mearrádus:

Sámedikki vuorasolbmuidráđđi evttoha:

Mii čujuhit vuorasolbmuidráđi cealkámuššii nu go dat bođi ovdan Duohtavuodákommišuvnna barggu birra čoahkkimis Romssas 22.2.18 Sámediggeráđiin Henrik Olseniin.

Vuorasolbmuidráđđi oaidná ahte čuovvovaš olbmot sáhtaše leat áigeguovdilis áirasat duohtavuodákommišuvdnii: Carsten Smith, Kirsti Strøm-Bull, Ande Somby, Ole Henrik Magga og Vigdis Stordahl. Mii oaidnit ahte berre leat juridihkalaš gelbbolašvuolta lávdegottis ja mas lea sámi ja dáža autoritehta.

003/18 : FORSLAG TIL ETISKE RETNINGSLINJER FOR SAMISK HELSEFORSKNING OG FORSKNING PÅ SAMISK HUMANT BIOLOGISK MATERIALE - UTTALELSE

15.05.2018 Vuorasiidráđđi - Eldrerádet

VR - 003/18:

Mearrádus

Sámedikki vuorasolbmuidráđđi lea duđavaš lávdegotti evttohusain etihkalaš njuolggadusaide sámi dearvvasvuodadutkamii ja sámi humána biologalaš ávdnasiid dutkamii, s 7 evttohusas. Sámedikki vuorasolbmuidráđđi ávžžuha Sámedikki ávžžuhit NEM doarjut dáid njuolggadusaid go mii jáhkkit ahte dat lea doarjjan áššáigullelaš dutkanbirrasiidda.

Vedtak:

Sametingets eldreråd sier seg tilfreds med utvalgets innstillingen til etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk human biologisk materiale på side 7 i innstillingen.

Sametingets eldreråd oppfordrer Sametinget til å henstille til NEM å gi sin støtte til disse retningslinjer da vi tror det er en støtte for de aktuelle forskningsmiljøer.

Enstemmig.

Møtesekretærer:

Acos.Møte.Domain.Model.Møter.Møte

Side 6 av 10

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerádet

VR - 004/18:

Mearrádus

Sámi dearvvašvuoda Siida Kárášjogas lea ain huksema vuolde. Dát lea dehálaš strategiija vuhtiiválddit spesialistadearvvašvuodabálvalusa sámi álbmogii, ii dušše guovllulaš muhto maiddai riikadásis. Vuorasolbmuidráđđi lea erenoamážit duhtavaš dainna go dohko lea jurddašuvvon hukset geriatriija poliklinihka. Go galgá čielggadit buozanvuodaid boaresolbmui de lea giella ja kulturipmárdus áibbas dárbbášlaš.

Mii bivdit Sámedikki geatnegahttit regionála ja riikadási eisseválddiid sihkkarastit dárbbášlaš resurssaid vai okta dehálaš huksen sámi dearvvašvuodabálvalusas sáhtta ollašuvvat.

Dasa lassin deattuhuvvo dárbbášlašvuohta buori fágalaš kvalitatiiva ambulánsagirdi sihkkarastindihte go fáhkkestaga buohcá, erenoamážit vuoiŋŋamašvardimiin dehe váibmosivain, ja maid jus leat stuora lihkohisvuodát. Dat mii dál manemus áiggi lea boahtán ovdan dán bálvalusa birra lea suorggahahtti go jurddaša movt dearvvašvuodabálvalus boaittoealbáikkiin vuhtiiváldojuvvo. Dát čuohcá erenoamážit boaresolbmuide geat dávjá leat hearkkes dilis go gártet pasieantan.

Dárbu dulkonbálvalussii.

Sámedikki vuorasolbmuidráđđi lea sihke iežamet ja eará sápmelaččain gullan ja vásihan ahte dearvvašvuodaásahusat geat galget bálvalit stuora oasi sámiin eai fála dohkálaš dulkonbálvalusa. Dainna sii rihkkot pasieantarietelága. Mii čujuhit dás erenoamážit § 3-1 Riekti mielváikkuheapmái ja oazžut dieđuid, ja § 3-5 Dieđuid hápmi, mas čuožžu “ dieđut galget heivehuvvot vuostáiváldi iežas eavttuide nu go ahkái, rávisvuhtii, vásáhusaide ja kultur- ja gielladuogážiin”. Lea mearrideaddji ahte dulkonbálvalus lea sajis 24 diimmu jándoris pasieanttat dihte geat dárbbášit heahteveahki váikko goas jándoris.

Vedtak

Den Samiske Helseparken i Karasjok er under fortsatt oppbygging. Dette er en viktig strategi for å ivareta spesialisthelsetjenesten for den samiske befolkningen, ikke bare regionalt, men også nasjonalt. Eldreråd sier seg spesielt fornøyd for den tiltenkte oppbyggingen av den geriatriske poliklinikken. I utredning av eldre med sykdom er språk og kulturforståelse helt essensiell.

Vi ber Sametinget om å pålegge regionale og nasjonale myndigheter å sikre nødvendig ressurstilgang for en snarlig fullføring av en for samer viktige oppbygging av samisk helsetjeneste. I tillegg understrekes viktigheten av en god, faglig kvalitativ luftambulansetjeneste for å sikre de akutte sykdomstilfeller som oppstår særlig knyttet til akutte hjerneslag og hjerteinfarkter, samt alvorlige ulykker. Det som har oppstått omkring denne tjenesten den siste tiden er skremmende for

ivaretagelse av distriktshelsetjenesten. Særlig rammer dette eldre som oftest er de mest sårbare pasienter.

Behov for tolketjeneste.

Sametingets Eldreråd har både gjennom egne og andre samers uttalelse, erfart at helseinstitusjoner som betjener store deler av den samiske befolkning, ikke tilbyr tilfredsstillende tolketjeneste. Dette er brudd på Pasientrettighetsloven.

Vi viser her spesielt til § 3-1 Rett til medvirkning og informasjon, samt

§ 3-5 Informasjonens form hvor det heter: " Informasjonen skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn".

Det er avgjørende at tolketjenesten er tilgjengelig 24 timer i døgnet av hensyn til at akuttpasienter kommer til alle døgnetstider.

005/18 : FASTSETTE STED FOR NESTE MØTE

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerådet

VR - 005/18:

Boahtte čoaikkina lea Álttás 28. – 29. 08.2018.

Neste møte i Sametingets eldreråd avholdes i Alta 28. – 29. 08.2018.

006/18 : SAMISKE BOLIGER

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldrerådet

VR - 006/18:

Møtesekretærer:

Acos.Møte.Domain.Model.Møter.Møte

Diedut Ingolf Kvandahl bokte. Ságastallanášši. Oasit maid ságastalle: mii lea sámii ásođat/
orrunsadji, ruhtadeapmi, moht daid vuovdit jna.
Informasjon ved Ingolf Kvandahl. Diskusjonssak.
Momenter som ble diskutert: hva er samisk bolig, finansiering, hvordan selge, m.m.

007/18 : SAKER OG PLAN FOR PERIODEN

15.05.2018 Vuorrasiidráđđi - Eldreráđdet

VR - 007/18:

Evttohus áššide:

Doaimmaplána (strategiija) sámii vuorasolbmuid (2018)

Sámii vuorasolbmuidáittardeaddji

Den kulturelle spaserstokken (2018)

Digitála reaidut – gii máksá

Neahttakurssat – dihtorkurssat

Eldreráđsloven – láhka vuorrasiidráđđiid birra

Bátnedikšunbálvalus

Ovdalággepenšuvdnaortnet boazodoalus – boazodoallopenšuvdna

Sámii ásođagat

Pasieantaáittardeaddji

Álbmotdearvvašvuodadieđáhus

Rekrutteren – makkár oahput

Sámii gelbbolašvuolta fágaoahpuin

Forslag til saker:

Handlingsplan (strategi) for samiske eldre

Samisk eldreombud (2018)

Den kulturelle spaserstokken (2018)

Digitale verktøy – hvem betaler

Nettkurs / datakurs

Eldreráđsloven

Tannhelsetjeneste

Førtidspensjon reineiere- reindriftspensjon

Samiske boliger

Pasientombud

Folkehelsemelding

Rekruttering – hvilke utdanninger.

Samiskkompetanse i fagutdanninger

Møtesekretærer:

Acos.Møte.Domain.Model.Møter.Møte

Side 9 av 10

